

כְּשֵׁי־עֶקֶב מִסְתַּכֵּל בְּיוֹסֵף, הִיָּה נִשְׁלָם בְּנִפְשׁוֹ כְּאִלוֹ רָאָה אֶת אִמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שֵׁי־פִיו שֶׁל יוֹסֵף דּוֹמָה לְיִפְתָּה שֶׁל רַחֵל, וְהִיָּה מְדַמָּה בְּעֵצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁלֹּא עֵבֶר עָלָיו צִעַר בְּיָמָיו.

וּבְשִׁיּוֹסֵף נִפְרָד מִמֶּנּוּ, אִזּוֹ הַתְּקִים בּוֹ, לֹא שְׁלוֹתֵי וְלֹא שְׁקֻטֵי וְלֹא נִחְתִּי וַיָּבֵא רִגְזוֹ, שָׁנָה הִיָּה קִשָּׁה לְיַעֲקֹב מִכָּל מָה שֶׁעָבֵר. וּבְזִמְנֵי שִׁיּוֹסֵף נִפְרָד מִמֶּנּוּ מָה כְּתוּב? (בראשית לו) יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הִיָּה רַעֵה וְגו'. וְכֹל יָמֵי יַעֲקֹב לֹא הִיָּה לוֹ צִעַר כְּזֶה, וְהִיָּה בּוֹכָה כָּל יוֹם עַל אוֹתָן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁל יוֹסֵף.

מָה הִשִּׁיבוּ לוֹ? (שם מו) וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיָהּ. הֲרִי לָךְ שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנִים אַחֲרוֹת בְּעֵנֵיגִים וְתַפְנוּקִים וְהִנְאוֹת וְכִסּוּפִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאַרְצָן מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. שְׁנֵינּוּ, שֶׁכָּל אוֹתָן שָׁנִים שְׁכִינַת כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָאָה עִמּוֹ, וְלִכֵּן אֵלּוֹ נִקְרָאוּ חַיִּים.

בֹּא רָאָה, כְּתוּב וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. נִרְאָה הִיָּה שְׁבַתְחָלָה מִתָּה הִיָּתָה אוֹתָהּ הַרוּחַ שְׁלוֹ וְלֹא הִיָּה מִתְּפוּן לְקַבֵּל רוּחַ אַחֲרָת, שֶׁהֲרִי רוּחַ שֶׁלְמַעְלָה לֹא שׁוֹרָה בְּרִיקָנוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שְׁלָם, וְלֹא בְּמָקוֹם חֶסֶר, וְלֹא בְּמָקוֹם פְּגוּם, וְלֹא בְּמָקוֹם עֲצוּב, אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁהַתְּפוּן, בְּמָקוֹם שְׁמֻחָה, וְלִכֵּן כָּכֵל אוֹתָן שָׁנִים שִׁיּוֹסֵף נִפְרָד מֵאֲבִיו וַיַּעֲקֹב הִיָּה עֲצוּב, לֹא שָׂרְתָה בּוֹ שְׁכִינָה.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתוּב (תהלים ק) עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בָּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּה. לְהוֹצִיא, שְׁאִין עֲבוֹדַת הַקְּדוֹשׁ

כָּל יוֹמָיו דִּיעֶקֶב בְּצַעֲרָא הוּו, בְּצַעֲרָא אַעֲבַר לוֹן בְּקַדְמֵיתָא, כִּיּוֹן דִּחְמָא לְיוֹסֵף, וְהוּוה קָאִים קַמֵּיה, כַּד יַעֲקֹב מִסְתַּכֵּל בְּיוֹסֵף, הָוָה אֲשַׁתְּלִים בְּנִפְשֵׁיה, כְּאִילוֹ חֲמָא לְאִמֵּיה דְּיוֹסֵף. דְּשַׁפִּירוּ דְּיוֹסֵף דְּמִי לְשַׁפִּירוּ דְּרַחֵל. וְהוּוה דְּמִי בְּגַרְמֵיה כְּמָה דְּלֹא אַעֲבַר עָלֵיה צַעֲרָא בְּיוֹמָיו.

וְכַד יוֹסֵף אֲתַפְּרֵשׁ מִנֵּיה, כְּדִין אֲתַקְיִים, לֹא שְׁלוֹתֵי וְלֹא שְׁקֻטֵי וְלֹא נִחְתִּי וַיָּבֵא רִגְזוֹ. דְּדָא קִשָּׁיָא לִיָּה לְיַעֲקֹב מִכָּל מָה דְּעָבֵר, וּבְזִמְנָא דִּאֲתַפְּרֵשׁ יוֹסֵף מִנֵּיה, מָה כְּתִיב, (בראשית לו) יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הִיָּה רוּעֵה וְגו'. וְכֹל יוֹמֵי דִּיעֶקֶב, לֹא הוּוה לִיָּה צַעֲרָא כְּהֵאִי, וְהוּוה כְּכִי כָּל יוֹמָא לְאִינוּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה דְּיוֹסֵף.

מָאִי קִאֲתִיבוּ לִיָּה, (בראשית מו) וְיוֹסֵף יָשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיָהּ, הָא לָךְ שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחֲרָנִין, בְּעֵנֵיגִין וְתַפְנוּקִין וְהִנְאוֹת וְכִסּוּפִין. הִדָּא הוּוה דְּכְתִיב וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאַרְצָן מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. תְּנָא, כָּל אִינוּן שְׁנִין, שְׁכִינַתָּא יִקְרָא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוה, עַמֵּיה אֲשַׁתְּפַחָא, וּבְגִין כְּךָ חַיִּים אִקְרוּן.

הָא חֲזִי, כְּתִיב וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, אֲתַחֲזִי דְּהָא בְּקַדְמֵיתָא מִית הָוָה הִהוּוה רוּחָא דִּילֵיה, וְלֹא הָוָה מִתְּפוּיִן לְקַבְּלָא רוּחָא אַחֲרָא. דְּהָא רוּחָא דְּלַעֲיִלָא, לֹא שְׂרִיא בְּרִיקָנוֹתָא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁכִינַתָּא לֹא שְׂרִיא אֶלָּא בְּאֲתַר שְׁלָים, וְלֹא בְּאֲתַר חֶסֶר, וְלֹא בְּאֲתַר פְּגִים, וְלֹא בְּאֲתַר עֲצִיב, אֶלָּא בְּאֲתַר דִּאֲתַפְּוּן, בְּאֲתַר חֲדוּ. וּבְגִין כְּךָ, כָּל אִינוּן שְׁנִין דְּיוֹסֵף אֲתַפְּרֵשׁ מֵאֲבוּי, וַיַּעֲקֹב הָוָה עֲצִיב, לֹא שְׂרִיא בֵּיה שְׁכִינַתָּא.

תְּנָא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּתִיב, (תהלים ק) עֲבָדוּ אֶת ה'